

NETWORK OF COMMUNITY MANAGEMENT FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการเครือข่าย ด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติ ครั้งที่ 6

การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืน
:ความท้าทายในวิถีใหม่

3 เมษายน 2564

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะกรรมการฝ่ายพิจารณาผลงานวิชาการ

โครงการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติ ครั้งที่ 6

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย

- 1 คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
- 2 รองคณบดีฝ่ายวิจัย
- 3 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรัชย์ หวันแก้ว
- 4 รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
- 5 รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์
- 6 รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์
- 7 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ชาติานิติ
- 8 รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วงศ์ทิพย์
- 9 รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร
- 10 รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม
- 11 รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา สโรบล
- 12 รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย
- 13 รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ จันทน์ใหม่มูล
- 14 รองศาสตราจารย์ ดร.ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร
- 15 รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ จันทีก
- 16 รองศาสตราจารย์ สุเมธ พรหมอินทร์
- 17 รองศาสตราจารย์ เอมอร เจียรมาศ
- 18 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒजर
- 19 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล
- 20 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว
- 21 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศราพร พรหมนิมิตกุล

- 22 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฌภัทร วิศวะกุล
- 23 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์
- 24 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิภา พจน์วาทิ
- 25 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี อึ้งโพธิ์
- 26 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริชัย ดีเลิศ
- 27 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรินทร์ เทวตา
- 28 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสราภรณ์ ทนุผล
- 29 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตศักดิ์ พุฒจรรย์
- 30 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภฤต สังข์เนย
- 31 ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภนันทน์ หอมสุต
- 32 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมษะธาวิณ พลโยธี
- 33 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตพนธ์ ชุมเกตุ
- 34 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภา พึ่งบางกรวย
- 35 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชื่น อัคระวงษ์นิชชา
- 36 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสนันท์ อัครรักษ์
- 37 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญรดี จันทร์ภักดิ์
- 38 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิรัตน์ กิตติพงษ์วิเศษ
- 39 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญาสุทธานันท์
- 40 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระชนนัท ทวีผล
- 41 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงพันธ์ ตันตระกูล
- 42 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ ศิริรัมย์
- 43 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงสุดา ภู่อ่าง
- 44 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัชกร สิมะขจรบุญ
- 45 อาจารย์ ดร.ปรีวิทย์ ไวยาชีวะ
- 46 อาจารย์ ดร. อรยา พรเอี่ยมมงคล
- 47 อาจารย์ ดร.สงเสริม แสงทอง

- 48 อาจารย์ ดร.ชัชณพพงศ์ ศิริโชติจินตนากร
- 49 อาจารย์ ดร.บุษริน วงศ์วัฒนา
- 50 อาจารย์ ดร.นพรัตน์ บุญเพียรผล
- 51 อาจารย์ ดร.ประไพพิมพ์ สุธีวสินนันท
- 52 อาจารย์ ดร.ปริญญา หรุ่นโพธิ์
- 53 อาจารย์ ดร.พลอย สุดอ่อน
- 54 อาจารย์ ดร.ภฤศญา ปิยนุสรณ์
- 55 อาจารย์ ดร.ธิดิพัทธ์ บุญปก
- 56 อาจารย์ ดร.วงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์
- 57 อาจารย์ ดร.สุนี คำนวลศิลป์
- 58 อาจารย์รัชกร วชิรสิโรตม
- 59 อาจารย์วันชัย เจือบุญ
- 60 นางสาวสุนิสา วงศ์ประทุม
- 61 นายณัฐวิรัช ศรีธาดาสวัสดิ์

กำหนดการประชุมวิชาการเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติ ครั้งที่ 6
“การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืน : ความท้าทายในวิถีใหม่”

จัดโดย

สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ร่วมกับ

สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ

สาขาวิชาบ้านและชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันที่ 3 เมษายน 2564

- เวลา 08.00 – 08.25 น. เชิญผู้เข้าร่วมโครงการเข้าห้องประชุมออนไลน์
- เวลา 08.25 – 08.30 น. กล่าวต้อนรับ
- โดย อาจารย์รัชกร วชิรสีโรดม หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการชุมชน
- เวลา 08.30 – 09.00 น. วัตถุประสงค์และนำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พิธีเปิดและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมโครงการ
- กล่าวเปิดงาน
- โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุทธะนันท์ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
- เวลา 09.00 – 10.30 น. การบรรยายพิเศษ “การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืน: ความท้าทายในวิถีใหม่”
- โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุริชัย หวันแก้ว
- ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เวลา 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา 10.45 – 12.00 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยาย (ภาคเช้า)
- เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00 – 14.30 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยาย (ภาคบ่าย)
- เวลา 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- เวลา 14.45 – 15.30 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยาย (ภาคบ่าย ต่อ)
- เวลา 15.30 – 16.00 น. พิธีปิด

หมายเหตุ : การมอบเกียรติบัตรจะดำเนินการจัดส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้เข้าร่วมนำเสนอบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำห้อง นำเสนอผลงาน	รองศาสตราจารย์ ดร.ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร / อาจารย์ ดร.อริยา พรเอี่ยมมงคล / รองศาสตราจารย์สุเมธ พรหมอินทร์
ผู้ประสานงาน	นายกัณฑ์กรกร จรัสมาธูสร

การนำเสนอผลงาน ภาคบ่าย

เวลา	รหัสผลงาน	ชื่อผลงาน	ผู้นำเสนอ
13.00 - 13.20 น.	703	การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขอนามัยและ การออกกำลังกายในช่วงการแพร่ระบาดของ โรค COVID-19 : กรณีศึกษา หมู่บ้านพุกา เขตบางแค กรุงเทพมหานคร	คุณพฤษ บุญพัฒนากุล
13.20 - 13.40 น.	712	การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์ COVID-19 กรณีศึกษา ตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร	คุณเบญญา สุทธิสาร
13.40 - 14.00 น.	690	การศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของ ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ชุมชนบาง ไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัด เพชรบุรี จากสถานการณ์การระบาด ของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	คุณฉัตรชัย ฤทธิเดช
14.00 - 14.20 น.	698	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี	คุณชลธิชา แสงมุล

ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำห้อง นำเสนอผลงาน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว / อาจารย์ ดร.สงเสริม แสงทอง / อาจารย์ ดร.ธิตีพัทธ์ บุญปก
ผู้ประสานงาน	นางสาวหทัย อุ่เงิน

สารบัญ

หน้า

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 244

คุณศุภชัย คุ่มสว่าง และ คุณวิศรุต ศรีสัมพันธ์

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขอนามัยและการออกกำลังกายในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 : 256
กรณีศึกษา หมู่บ้านพุกา เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

คุณพฤษัช บุญญพัฒน์กุล และ คุณเกศราพร พรหมนิมิตกุล

การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์ COVID-19 กรณีศึกษา ตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 267

คุณเบญญา สุทธิสาร คุณสุตารัตน์ เหมือนทิพย์ และ คุณรชกร วชิรสิโรตม์

การศึกษามลภาวะและการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ชุมชนบางไทรน้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 278

คุณฉัตรชัย ฤทธิเดช คุณชนกพร พันธุ์จินดา และ คุณวันชัย เจือบุญ

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี 288

คุณชลธิชา แสงมูล และ คุณรชกร วชิรสิโรตม์

การปรับตัวด้านการเรียนออนไลน์หลังวิถีใหม่ของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 303

คุณสรจักรม ทรัพย์ธนกิจ และ คุณณัฐภูมิ สุวรรณเลิศวัฒนา

ห้องประชุมภัสสรณ

การศึกษามุมปัญหาอาหารไทยจีน ชุมชนไทยจีน ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 314

คุณประภาพรพรณ มาลากุลนิตะ คุณศุภกิต จันทร์ยอด และ คุณทรงสุดา ภู่อสว่าง

ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของวิญญู กรณีศึกษา นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 325

คุณสุภัธลมา ศรีอรชรนันท์ คุณอาทิตย์ยา ลิ้มไผ่ทอง และ คุณเกศราพร พรหมนิมิตกุล

การศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ชุมชนบางทราย้อย
ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จากสถานการณ์การระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

STUDY OF THE IMPACT AND ADAPTATION OF COASTAL FISHERMEN, BANG SAI YOI COMMUNITY,
CHA-AM SUBDISTRICT, CHA-AM DISTRICT, PHETCHARBURI PROVINCE, FROM THE PANDEMIC
SITUATION OF CORONAVIRUS (COVID-19)

ฉัตรชัย ฤทธิ์เดช¹ ชนกพร พันธุ์จินดา² และ วันชัย เจือบุญ³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบและการปรับตัวจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางทราย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study Approach) ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participated observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์

ผลการศึกษาพบว่า ได้รับผลกระทบ ด้านมาตรการทางสังคม ด้านด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ที่ลดลงรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้น มีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันจากมาตรการการป้องกัน เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ได้ปรับตัว ในการใช้ชีวิตประจำวันต้องหาซื้อหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์สำหรับทุกคนในครอบครัว การเว้นระยะห่าง การทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านอาชีพ ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลต้องปรับลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการทำประมง ลดและเลิกจ้างแรงงานชั่วคราว หันมาใช้แรงงานของสมาชิกในครอบครัว และหาช่องทางการสร้างรายได้เพิ่มจากการแปรรูปอาหารทะเลและเปิดช่องทางการตลาดยุคใหม่ ซึ่งกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับ วิถีชีวิตใหม่ (New normal)

คำสำคัญ: ผลกระทบ, การปรับตัว, การระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19), กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล

Abstract

The objective of this study was to study the impact and adaptation from the pandemic situation of COVID-19 of coastal fishermen, Bang Sai Yoi Community, Cha-am Subdistrict, Cha-am District, Phetchaburi Province by using qualitative research methodology with case study approach, semi-structured interviews, non-participated observation, and in-depth interview in order to obtain correct and complete information.

The results of the study showed that the coastal fishermen were affected in their Social measures, Personal hygiene and safety, decreased income but increased expenses. There is an adjustment in living

¹⁻² นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

³ อาจารย์ ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

together from protective and control measures to prevent COVID-19. In daily life, a group of coastal fishermen adapted themselves to buy face masks and hand sanitizers for the whole family, keep physically distance from others, and avoid doing activities. In occupation, they had to reduce the cost of fishing, reduce and temporarily lay off workers, and turned to use family members as a worker, as well as finding ways to generate more income from seafood processing and opening up new marketing channels. In the society, community-based activities, conferences, traditional festivals, and entertainment events avoided being organized. Moreover, checkpoints for travel in and out with the community were established in cooperation with relevant government and private agencies to prevent COVID-19 transmission, which coastal fishermen group must adapt themselves to suit the New Normal.

Keywords: IMPACT , ADAPTATION , COVID-19 , COASTAL FISHERMEN GROUP

1. บทนำ

จากสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในประเทศจีน อีกทั้งยังขยายวงกว้างออกไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อสถานะเศรษฐกิจการค้าโลก รวมถึงธุรกิจด้านการบริการและการท่องเที่ยว การประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อช่วงปลายเดือนมกราคม 2563 (ณัฐนิช ลักษณะนันท์, 2563) ที่ผ่านมา การเดินทางของนักท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งสินค้าทั้งภายใน และภายนอกประเทศต้องหยุดชะงักลง การส่งออกสินค้าอาหารทะเล สัตว์น้ำอื่น ๆ ของไทยที่เคยส่งไปยังประเทศจีน ซึ่งเป็นตลาดหลักที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เริ่มมีปัญหาตามมา เนื่องจากผลพวงการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) แต่ละประเทศจึงได้ออกมาตรการป้องกันและควบคุมมิให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคในวงกว้าง (วิชุดา ครุฑเหิน, 263) มีการยกเลิก และปรับลดเที่ยวบินรวมทั้ง การคมนาคมขนส่งด้านอื่น ๆ ทำให้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อธุรกิจด้านการบริการ การท่องเที่ยว โรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร และบริการด้านขนส่งต่าง ๆ (ประชากรกิจวรธรรม, 2563) โดยเฉพาะธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและบริการ ที่เป็นรายได้หลักสำคัญของประเทศไทย นอกจากนี้กลุ่มอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นกัน สาเหตุมาจากรัฐบาลได้ประกาศเคอร์ฟิวกำหนดเวลาการออกจากเคหสถาน (พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา , 2563) นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยไม่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลไม่สามารถส่งขายอาหารทะเล กุ้ง หอย ปู ปลา ให้กับร้านอาหาร โรงแรม รีสอร์ท ที่พักต่าง ๆ ได้ ตลาดที่เคยเป็นแหล่งรับซื้ออาหารทะเลเดิมก็ลดปริมาณการสั่งซื้อ หรือบางแห่งก็หยุดรับซื้อ ทำให้กลุ่มชาวประมงเหล่านี้จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อการดำรงอยู่รอดท่ามกลางวิกฤติการณ์การแพร่กระจายและระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19) และมาตรการป้องกันควบคุมของรัฐบาลอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตแบบเดิมและการประกอบอาชีพของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาถึงกลุ่มอาชีพชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังกล่าว ว่าได้มีการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดและดำรงอยู่ในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลได้อย่างไร โดยได้เลือกพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ชุมชนบางไทรย้อยหรือหมู่บ้านบางควาย ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน เรียกตามลักษณะของพื้นที่ตั้งของหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านหัววัด หมู่บ้านบ้านใหญ่ หรือหมู่บ้านกลาง หมู่บ้านในตะกาด หมู่บ้านรวมญาติ(บริเวณติดชายทะเล) และหมู่บ้านสี่แยกบางไทรย้อย(บางควาย) ประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชนแห่งนี้จะประกอบอาชีพประมง และทำธุรกิจการประมง จนเป็นที่รู้จักของชาวชะอำและบุคคลทั่วไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมขนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้า แนวความคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา บทความ วิชาการ และระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา ดังนี้

3.1 สถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบในประเทศไทย ตั้งแต่ 13 มกราคม 2563 โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยยืนยันรายแรกนอกประเทศจีน จากนั้น เริ่มมีการเฝ้าระวังผู้ที่เดินทางมาจากประเทศจีนในเดือนกุมภาพันธ์ ยังพบผู้ป่วยจำนวนน้อย ยืนยันประมาณ 35 ราย ต่อมาพบว่ามีผู้ป่วยมากขึ้น ในกลางเดือนมีนาคม โดยเกิดการแพร่เชื้อเป็นกลุ่มใหญ่ ที่พบผู้ป่วยมาก จากสนามมวยลุมพินี และสถานบันเทิงจากย่านทองหล่อ จากนั้น 1 สัปดาห์ต่อมาในประเทศพบสถานการณ์ผู้ป่วยยืนยันเกิน 100 คนต่อวัน ทำให้รัฐบาลต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ในวันที่ 26 มีนาคม 2563 และประกาศห้ามออกนอกเคหสถานยามวิกาล ตั้งแต่ 3 เมษายน 2563 เป็นต้นมา จากการที่รัฐบาลประกาศสั่งปิดธุรกิจ ห้างร้าน ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่บ้านห้ามการเดินทางเข้าประเทศทางอากาศ และลดการเดินทางระหว่างเมือง และเพิ่มประสิทธิภาพการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงเพิ่มศักยภาพการบริการทางการแพทย์ให้กับสถานบริการภาครัฐในระดับต่าง ๆ ทำให้สถานการณ์การระบาดโรคโควิด - 19 ในประเทศ มีแนวโน้มดีขึ้นในช่วงปลายเดือน เมษายน 2563 นั้น โดยมีตัวเลขผู้ติดเชื้อรายใหม่ต่ำกว่า 10 คน ในปลายเดือนเมษายน 2563 นั้น

3.2 แนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model)

ได้กล่าวถึงว่าการปรับตัวเป็นกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมี ความคิดและความรู้สึก จากการใช้ความตระหนักรู้ทางปัญญา และการสร้างสรรค์ในการบูรณาการ ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมให้กลมกลืน โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีระบบมาอธิบายระบบการปรับตัวของบุคคลว่า บุคคลเป็นเหมือนระบบการปรับตัวที่มีความเป็นองค์รวม (Holistic adaptive system) และเป็นระบบเปิด ประกอบด้วยสิ่งนำเข้า (Input) กระบวนการเผชิญปัญหา (Coping process) สิ่งนำออก (Output) และกระบวนการป้อนกลับ (Feedback process) แต่ละส่วนนี้จะทำงาน สัมพันธ์กันเป็นหนึ่งเดียว โดยเมื่อสิ่งเร้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและ ภายในผ่านเข้าสู่ระบบการปรับตัว จะกระตุ้นให้บุคคลมีการปรับตัวตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น โดยใช้ กระบวนการเผชิญปัญหา 2 กลไก คือ กลไกการควบคุม และกลไกการคิดรู้ กลไกทั้งสองนี้จะ ทำงานควบคู่กันเสมอ ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมปรับตัวออกมา 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาระหว่างกัน ผลลัพธ์การปรับตัวมี 2 ลักษณะ คือ ปรับตัวได้และปรับตัวไม่มีประสิทธิภาพ โดยสิ่งนำออกจากระบบนี้จะป้อนกลับไปเป็น สิ่ง นำเข้าระบบเพื่อการปรับตัวที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลจะ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสิ่งเร้า และระดับความสามารถในการปรับตัวของบุคคล ในขณะนั้น

นอกจากแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย ยังมีอีกหลายทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว เช่น Rogers (1972) ผู้นำทฤษฎีว่าด้วยตนและทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางเขาได้พิจารณาการปรับตัวในแง่ของการปรับตัวภายในตนเองโดยเขาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคน เป็นศูนย์กลางของประสบการณ์ต่าง ๆ รอบตัวซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่วนหนึ่งของ ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับรู้และมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งการประเมินผลจากการมีปฏิสัมพันธ์นั้น ก่อให้เกิดตัวเรา (Self) หรือ “โครงสร้างของตน” ขึ้นมาเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกลักษณะความสามารถ

ของตน บทบาทต่าง ๆ ของตนในการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น และ สิ่งแวดล้อมทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ของตัวเราประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับจึงมีส่วน สำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพ ของบุคคลให้แตกต่างกันโดยที่แต่ละคนจะเข้าใจและรู้จักโลก ส่วนตัวของเขาได้ดีที่สุด บุคคลที่ปรับตัวได้คือ บุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจและยอมรับตนเอง และผู้อื่นรวมทั้งสามารถรับรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความ เป็นจริง นำประสบการณ์มา มาจัดให้ สอดคล้องกับโครงสร้างหรือบุคลิกลักษณะของตนอย่าง ไม่ขัดแย้งหรือบิดเบือน จะมีการรับรู้และ ความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวกส่วนบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความขัดแย้ง ระหว่างความคิด เกี่ยวกับตนกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างมาก ทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล สับสน ไม่แน่ใจ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ตนจะเป็นไปในทางลบ

3.3 ประเภทของการปรับตัว

ธวัชกร อินุอร (2549) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของมนุษย์เรานั้นล้วนเกิดจากการที่สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป หรือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่มนุษย์เรามีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขรวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ได้ในสังคมเหมือนกับมนุษย์คนอื่นเนื่องจากเรามีการปรับตัว โดยจำแนกการปรับตัวไว้ 3 ด้านคือ

1. การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ มนุษย์ทุกคนที่เข้าสู่วัยทำงานเนื่องจากการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก สำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะนอกจากงานจะเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางสังคมของมนุษย์แล้วยังเป็นแหล่งพบปะทางสังคมและมนุษย์ไม่ได้ให้คุณค่ากับการทำงานเพียงเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่มนุษย์ล้วนตระหนักว่างานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิตซึ่งในการทำงานนั้นมนุษย์จะมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับงานได้

2. การปรับตัวด้านสุขภาพร่างกาย เมื่อสภาพแวดล้อมรอบ ๆ มีการเปลี่ยนแปลง ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย โดยการปรับตัวจึงเป็นสิ่งสำคัญแม้ว่าร่างกายจะยังไม่มีปัญหา แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่น่าจะเป็นปัญหาที่ต้องมี การป้องกันก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น และในขณะเดียวกันนั้นแม้ว่าร่างกายจะเกิดปัญหาด้านสุขภาพแล้วนั้นการลดอัตราเสี่ยงหรือการเพิ่มความต้านทานให้กับร่างกายก็เป็นสิ่งที่สำคัญ

3. การปรับตัวด้านสุขภาพจิต มนุษย์เราเมื่อมีความเครียดเกิดขึ้นสิ่งที่จำเป็นคือ ต้องปรับตัวให้ได้เพื่อรักษาสมดุลทางจิตใจเอาไว้ทำให้สภาพของความเป็นตัวของตัวเองดำรงอยู่ต่อไป คนที่ปรับตัวไม่ได้ก็จะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐทิศา โรจน์ประศาสน (2561) ได้ศึกษาว่าการปรับตัวของกลุ่มสตรีบ้านเกาะมุกด์ ในการแปรรูป สัตว์น้ำเพื่อลดปัญหาเศรษฐกิจของครัวเรือน ในการลดปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวกลุ่มสตรี ได้มีการปรับตัว โดยสร้างอาชีพเสริมที่มาจากความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตน คือ การแปรรูปสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบใน

ตฤณ สุขนวล (2555) ได้ศึกษาพบว่าความสามารถในการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้าน จะมีความแตกต่างกันอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ เงื่อนไขที่สำคัญคือ เงื่อนไขทางทรัพยากร เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เงื่อนไขทางสังคมและอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ชาวประมงพื้นบ้านมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันทำให้แต่ละครัวเรือนของชาวประมงมีศักยภาพในการปรับตัวที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามชุมชนก็พยายามปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีทั้งครัวเรือนที่มีศักยภาพในการปรับตัวสูง ปานกลาง และต่ำ โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีศักยภาพการปรับตัวต่ำและปานกลางบางส่วนไม่สามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในชุมชน ได้จึงต้องอพยพย้ายออกจากพื้นที่ในที่สุด การปรับตัวมีทั้งสามารถปรับตัวไม่ได้และที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับพื้นที่ได้

4. วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study Approach) ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participated observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

4.1 การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เลือกหมู่บ้านชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ชุมชนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นกรณีศึกษาเนื่องจากเป็นชุมชนที่ผลิตอาหารทะเลสดแหล่งใหญ่ของพื้นที่ชาวบ้านประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลเป็นอาชีพหลักมาแต่ดั้งเดิม

4.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายการศึกษา คือ ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในช่วงแรกผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบและการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านที่น่าสนใจ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาดังกล่าว จากนั้นลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participated observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยมีการจดบันทึกข้อมูล ภาพและเสียง เพื่อที่ข้อมูลได้ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุดและใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงบุคคล ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประธานกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางไทรย้อย จำนวน 1 คน ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล จำนวน 15 คน และพ่อค้าแม่ค้าคนกลางที่รับซื้อสัตว์น้ำในพื้นที่ จำนวน 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 18 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้เตรียมแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์โดยกำหนดประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ล่วงหน้า

4.4 ระยะเวลาการศึกษา

การศึกษานี้ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2563 จนถึงช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 รวมระยะเวลา 6 เดือน

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ การใช้ชีวิตประจำวันในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล และผลกระทบและการปรับตัวจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
2. การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่ม
3. การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางไทรย้อยแห่งนี้

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารงานวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องต่างๆ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม (Group discussion) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participated observation) จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า (Triangulation) จากนั้นนำมาจำแนกแยกเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นมาเขียนบรรยายสรุปผลการศึกษาเชิงพรรณนาต่อไป

5. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลกระทบและการปรับตัวจากสถานการณ์การปรับตัวจากสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในการประกอบอาชีพของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลชุมชนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” ดังนี้

5.1. ด้านผลกระทบ

ด้านมาตรการทางสังคม

เมื่อก่อนยังไม่มีมาตรการต่าง ๆ ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลสามารถออกเรือจับสัตว์น้ำได้ตามความสะดวกแต่เมื่อรัฐบาลประกาศข้อบังคับให้ประชาชนมีการปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดและเคร่งครัดโดยมีมาตรการ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ประกาศเคอร์ฟิวทั่วราชอาณาจักร ห้ามบุคคลออกนอกเคสสถานตั้งแต่เวลา 22.00 - 04.00น. และห้ามนั่งรับประทานอาหารที่ร้านอนุญาตให้เพียงส่งกลับบ้านเท่านั้นและในกรณี ที่มีเหตุจำเป็นต้องเดินทางข้ามจังหวัดจะต้องมีหนังสือที่รับรองการเดินทาง และเมื่อถึงจังหวัดปลายทางจะต้องแจ้งไปยังผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ปลายทางว่าเดินทางมาจากจังหวัดใด ด้วยเหตุใด ซึ่งในบางกรณีจะต้องมีการกักตัวอย่างน้อย 14 วัน จากเมื่อก่อน ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลเมื่อกลับจากการออกเรือ ชาวประมงส่วนใหญ่จะมีการนั่งรวมกลุ่มพูดคุย พบปะสังสรรค์กัน แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถทำแบบเมื่อก่อนได้ ทำให้ต้องงดจัดกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เช่น งานเลี้ยงพบปะสังสรรค์ งานบุญ การประชุมประจำเดือน หลีกเลี่ยงการรวมกลุ่มหรือหากมีความจำเป็นที่ต้องเข้าร่วม จะต้องมีการเว้นระยะห่างระหว่างกัน ใช้การสื่อสารประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การปิดประกาศโฆษณาเข้ามาแทนการจัดประชุมร่วมกัน ผู้นำชุมชนกรรมการหมู่บ้านร่วมกับฝ่ายปกครอง ตำรวจและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จัดตั้งจุดตรวจการเข้า – ออกชุมชนอย่างเข้มงวด

ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยส่วนบุคคล

เมื่อก่อนตอนที่ยังไม่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ไม่มีการสวมหน้ากากอนามัย ใช้ชีวิตตามปกติ เดินทางไปไหนมาไหนได้ตามความสะดวกของแต่ละบุคคล เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้าน จะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ตลอดเวลา แม้กระทั่งการออกทะเลไปจับปลา เพิ่มเวลาดูแลบุตรหลานที่บ้านมากขึ้นเนื่องจากโรงเรียนประกาศปิด และต้องเรียนผ่านระบบออนไลน์ซึ่งบุตรหลานที่มีอายุน้อยยังต้องการการดูแลเอาใจใส่และแนะนำการเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งเหตุนี้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเวลาในการออกเดินเรือเพื่อประกอบอาชีพ

ด้านรายได้

เมื่อก่อนราคาสัตว์น้ำมีราคาสูง เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ ภาระค่าใช้จ่ายต่างๆไม่เยอะเท่าตอนนี้ มีเงินเหลือเก็บบ้าง แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการค้าขายสัตว์น้ำเป็นอย่างมากเนื่องจาก มีการงดการเดินทางออกนอกพื้นที่เพื่อลดการสัมผัสและ การแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ตลาดการค้าขายสัตว์น้ำ มีราคาลดลง รายได้ก็ลดลง จากเมื่อก่อน ราคาน้ำปูม้า กิโลกรัมละ 350-500 บาท แต่เมื่อเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เหลือเพียงกิโลกรัมละ 250-300 บาท เช่นกันกับราคา ปลาทุลฉี่ ที่เมื่อก่อนราคา 8-10บาท แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำให้เหลือเพียง 6-7 บาทต่อกิโลกรัม แต่ในทางกลับกันรายจ่ายกลับมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องมีการซื้อหน้ากากอนามัย ซื้อเจลแอลกอฮอล์ หน้ากากเฟซชีว อุปกรณ์ป้องกันตนเองจากการแพร่ระบาด เครื่องมือในการเรียนออนไลน์ของบุตรหลาน เช่น ต้องซื้อโทรศัพท์เครื่องใหม่ให้บุตรหลาน เติมน้ำมันเพื่อซื้ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ทำให้มีการใช้จ่ายที่มากขึ้น ได้ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการดำรงชีวิตประจำวันของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลแห่งนี้

5.2 ด้านการปรับตัว

ด้านมาตรการทางสังคม

จากมาตรการของรัฐบาลส่งผลให้ในพื้นที่แห่งนี้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โดยการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลอย่างเคร่งครัดโดยเมื่อจำเป็นต้องออกจากเคหสถานเพื่อประกอบอาชีพชาวประมงและต้องออกเดินเรือหลังจากเวลาเคอร์ฟิวจำเป็นต้องมีการขออนุญาตออกเดินเรือในเวลาเคอร์ฟิว จากฝ่ายปกครองเพื่อเป็นการทำตามกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัดแล้วจึงจะสามารถออกเดินเรือจับสัตว์น้ำได้

ด้านรายได้

จากผลกระทบในเรื่องของราคาสัตว์น้ำที่ถูกกว่าปกติจากพ่อค้าคนกลางที่มีการผูกขาด ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลแห่งนี้ ได้มีการปรับตัว โดยการยอมรับกับราคาสัตว์น้ำที่ราคาต่ำ และทำกิจกรรมอื่น เพื่อเป็นการเสริมรายได้ เช่น การหันมาขายปลีก โดยการแปรรูปทำปลาตากแห้ง ปลาเค็ม เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและเพิ่มช่องทางการขายโดยการขายปลีกตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดนัดบางควาย หรือตลาดสดเทศบาลเมืองชะอำ เนื่องจากต้องเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายจากเดิมที่ขายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เปลี่ยนเป็นการขายให้กับคนในพื้นที่มากขึ้น หรือปรับเปลี่ยนการขายจากเดิมที่เคยขายอยู่กับที่เป็นการนำสัตว์น้ำที่ผ่านการแปรรูปแล้วและสัตว์น้ำสดนำมาใส่รถเพื่อนำไปขายตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านข้างเคียงในเมืองชะอำ เพื่อให้รายได้เพิ่มมากขึ้นสามารถเลี้ยงครอบครัวและเป็นค่าใช้จ่ายในการออกเดินเรือในวันต่อไปได้ และมีการปรับลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นเช่น การซื้ออาหารเพื่อบริโภค จากเดิมที่ซื้อผลไม้ครั้งละ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จำเป็นต้องปรับลดเหลือเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เท่านั้น เพื่อเป็นการประหยัดให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในส่วนอื่น ๆ ที่เพิ่มมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) หรือในบางรายก็เปลี่ยนแปลงอาชีพจากเดิมที่ทำประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลเป็นหลัก ได้หันมาประกอบอาชีพอื่นแทน เช่น อาชีพค้าขายตามตลาดนัดชุมชน อาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นจำนวน 5 รายด้วยกัน

ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยส่วนบุคคล

ชาวประมงพื้นบ้านแห่งนี้ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โดยการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด เมื่อมีความจำเป็นต้องออกจากเคหสถานเพื่อไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับ-ส่งบุตรหลานจากโรงเรียน การเดินทางเพื่อซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค จำเป็นต้องมีการสวมหน้ากากอนามัย หน้ากากเฟซชีว ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง พื้นที่คนแออัด หรือเดินทางข้ามจังหวัดโดยที่ไม่มีเหตุจำเป็น และงดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่ม เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาล

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาของผู้ศึกษาพบว่า กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล ชุมชนบางไทรย้อย ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้รับผลกระทบและปรับตัวใน 3 ด้าน คือ

ด้านผลกระทบ

1. ผลกระทบด้านมาตรการทางสังคม

รัฐบาลประกาศข้อบังคับให้ประชาชนมีการปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดและเคร่งครัดโดยมีมาตรการ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ประกาศเคอร์ฟิวทั่วราชอาณาจักร ห้ามบุคคลออกนอกเคหสถานตั้งแต่เวลา 22.00 - 04.00น. และห้ามนั่งรับประทานอาหารที่ร้านอนุญาตให้เพียงส่งกลับบ้านเท่านั้นและในกรณี ที่มีเหตุจำเป็นต้องเดินทางข้ามจังหวัดจะต้องมีหนังสือรับรองการเดินทาง และเมื่อถึงจังหวัดปลายทางจะต้องแจ้งไปยังผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ปลายทางว่าเดินทางมาจากจังหวัดใด ด้วยเหตุใด ซึ่งในบางกรณีจะต้องมีการกักตัวอย่างน้อย 14 วัน จากเมื่อก่อน ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลเมื่อกลับจากการ

ออกเรือ ชาวประมงส่วนใหญ่จะมีการนั่งรวมกลุ่มพูดคุย พบปะสังสรรค์กัน แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถทำแบบเมื่อก่อนได้

2. ผลกระทบด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยส่วนบุคคล

เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้าน จะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ตลอดเวลาแม้กระทั่งการออกทะเลไปจับปลา เพิ่มเวลาดูแลบุตรหลานที่บ้านมากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนประกาศปิด และต้องเรียนผ่านระบบออนไลน์ซึ่งบุตรหลานที่มีอายุน้อยยังต้องการการดูแลเอาใจใส่และแนะนำ การเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งเหตุนี้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเวลาในการออกเดินเรือเพื่อประกอบอาชีพ

3. ผลกระทบด้านรายได้

ส่งผลกระทบต่อการค้าขายสัตว์น้ำเป็นอย่างมากเนื่องจาก มีการงดการเดินทางออกนอกพื้นที่เพื่อลดการสัมผัสและการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ตลาดการค้าขายสัตว์น้ำ มีราคาลดลง รายได้ก็ลดลง จากเมื่อก่อนราคาปูม้า กิโลกรัมละ 350-500 บาท แต่เมื่อเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เหลือเพียงกิโลกรัมละ 250-300 บาท เช่นกันกับราคา ปลาสิ่กุน ที่เมื่อก่อนราคา 8-10บาท แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำให้เหลือเพียง 6-7 บาทต่อกิโลกรัม แต่ในทางกลับกันรายจ่ายกลับมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องมีการซื้อหน้ากากอนามัย ซื้อเจลแอลกอฮอล์ หน้ากากเฟซชีว อุปกรณ์ป้องกันตนเองจากการแพร่ระบาด เครื่องมือในการเรียนออนไลน์ของบุตรหลาน เช่น ต้องซื้อโทรศัพท์ เครื่องใหม่ให้บุตรหลาน เติมน้ำมันเพื่อซื้ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ทำให้มีการใช้จ่ายที่มากขึ้น ได้ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการดำรงชีวิตประจำวันของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลแห่งนี้

ด้านการปรับตัว

1. การปรับด้านมาตรการทางสังคม

จากมาตรการของรัฐบาลส่งผลให้ในพื้นที่แห่งนี้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โดยการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลอย่างเคร่งครัดโดยเมื่อจำเป็นต้องออกจากเคหสถานเพื่อประกอบอาชีพชาวประมงและต้องออกเดินเรือหลังจากเวลาเคอร์ฟิวจำเป็นต้องมีการขออนุญาตออกเดินเรือในเวลาเคอร์ฟิว จากฝ่ายปกครองเพื่อเป็นการทำตามกฎหมายข้อบังคับอย่างเคร่งครัดแล้วจึงจะสามารถออกเดินเรือจับสัตว์น้ำได้

2. การปรับด้านรายได้

จากผลกระทบในเรื่องของราคาสัตว์น้ำที่ถูกกว่าปกติจากพ่อค้าคนกลางที่มีการผูกขาด ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลแห่งนี้ ได้มีการปรับตัว โดยชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลได้มีปรับลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการทำประมงพื้นบ้าน ลดและเลิกจ้างแรงงานชั่วคราว หันมาใช้แรงงานของสมาชิกในครอบครัว ยอมรับกับราคาสัตว์น้ำที่ราคาต่ำ และทำกิจกรรมอื่น เพื่อเป็นการเสริมรายได้ เช่น การหันมาขายปลีก โดยการแปรรูปทำปลาตากแห้ง ปลาเค็ม เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและเพิ่มช่องทางการขายโดยการขายปลีกตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดนัดบางควาย หรือตลาดสดเทศบาลเมืองชะอำ เนื่องจากต้องเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายจากเดิมที่ขายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เปลี่ยนเป็นการขายให้กับคนในพื้นที่มากขึ้น หรือปรับเปลี่ยนการขายจากเดิมที่เคยขายอยู่กับที่เป็นการนำสัตว์น้ำที่ผ่านการแปรรูปแล้วและสัตว์น้ำสดนำมาใส่รถเพื่อนำไปขายตามสถานที่ ต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านข้างเคียง ในเมืองชะอำ เพื่อให้รายได้เพิ่มมากขึ้นสามารถเลี้ยงครอบครัวและเป็นค่าใช้จ่ายในการออกเดินเรือในวันต่อไปได้ และมีการปรับลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็นเช่น การซื้ออาหารเพื่อบริโภคจากเดิมที่ซื้อผลไม้ครั้งละ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จำเป็นต้องปรับลดเหลือเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เท่านั้น เพื่อเป็นการประหยัดให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในส่วน อื่น ๆ ที่เพิ่มมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) หรือในบางรายก็เปลี่ยนแปลงอาชีพจากเดิมที่ทำประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลเป็นหลัก ได้หันมาประกอบอาชีพอื่นแทน เช่น อาชีพค้าขายตามตลาดนัดชุมชน อาชีพรับจ้างทั่วไป การปรับตัวของชาวประมง

พื้นบ้านชายฝั่งทะเลแห่งนี้ได้มีการปรับสอดคล้องกับความหมายของการปรับตัวของ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและทัศนาศ ทอภักดี 2543) ได้กล่าวว่าการปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตน และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ

3.การปรับด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยส่วนบุคคล

ชาวประมงพื้นบ้านแห่งนี้ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โดยการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด เมื่อมีความจำเป็นต้องออกจากเคหสถานเพื่อไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับ-ส่งบุตรหลานจากโรงเรียน การเดินทางเพื่อซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค จำเป็นต้องมีการสวมหน้ากากอนามัย หน้ากากเฟซชีว ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง พื้นที่คนแออัด หรือเดินทางข้ามจังหวัดโดยที่ไม่มีเหตุจำเป็น และงดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่ม เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาล เพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงชาวประมงพื้นบ้านของชุมชนบางทราย้อย มีการปรับตัวและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตฤณ สุชนวล (2555) ที่ได้ศึกษาว่าความสามารถในการปรับตัวของชาวประมงพื้นบ้านมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น เงื่อนไขทางทรัพยากร ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม เป็นต้น ชาวประมงพื้นบ้านนั้นก็จะมีเงื่อนไขที่ต่างกัน ทำให้แต่ละครัวเรือนของชาวประมงพื้นบ้าน มีศักยภาพในการปรับตัวที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามชุมชนก็พยายามปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแต่ละครอบครัวก็จะมีปรับตัวให้ตัวเองสามารถอยู่รอดต่อไปในสถานการณ์นั้น ๆ ได้

7 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพประมงควรเข้าไปให้การช่วยเหลือและเยียวยาชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเลที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

7.1.2 กรมประมงควรเข้ามาให้การช่วยเหลือในเรื่องของการควบคุมราคาการซื้อขายสัตว์น้ำให้มีความเป็นธรรมและเข้ามาให้คำแนะนำในแปรรูปสัตว์น้ำที่มีคุณภาพมากขึ้น

7.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ ควรเข้ามาให้คำแนะนำในการขายสินค้าออนไลน์และ เข้ามาช่วยในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปให้มีความสวยงามและน่าซื้อมากขึ้น

7.1.4 ชาวประมงพื้นบ้านควรรวมกลุ่มกันจัดทำสินค้าแปรรูปจากสัตว์น้ำขาย เพื่อเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง

7.2 ข้อเสนอในการศึกษาครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาในเรื่องการวิถีชีวิตในการออกเรือว่า ในการออกเรือแต่ละครั้งเขาจะต้องมีการเตรียมอะไร มีค่าใช้จ่ายอย่างไร ออกเรือครั้งหนึ่งคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เสียไปหรือไม่

7.2.2 ควรศึกษาในเรื่องของทำไมคนรุ่นใหม่ถึงไม่ทำอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งทะเล

8. รายการอ้างอิง

โชคครุฑจิตไชยส. (2563). การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JPMAT/article/view/242185>.

ณัฐณี ลักษณะนันท์. (2563). สถานการณ์โรคโควิด-19 ปัจจุบัน และคำแนะนำการปฏิบัติตัว. สืบค้นจาก <https://sriphat.med.cmu.ac.th/th/knowledge-503>.

- ธเนศ ประไพพงษ์และคณะ. (2558). การปรับตัวของชุมชนประมงพื้นบ้านต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งและมาตรการด้านการจัดการการกัดเซาะชายฝั่ง กรณีศึกษาพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัชกร อินอุตร. (2549). การปรับตัวจากผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของประชาชน ตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัศิลปากร.
- ธัญมาส วงศ์สิงห์. (2547). แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว. สืบค้นจาก <https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=paperprint&group=1>.
- ประชากรกิจจรวรรณ. (2563). โควิด-19” ทุบถ่านฟ้าป่วน “แอร์ไลน์” ปรับลดไฟล์ตบินทั่วเอเชีย. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-423576>.
- พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2563, 23 กันยายน). โควิด-19 : รัฐบาลอาจประกาศเคอร์ฟิว 24 ชม. หากยอดผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาไม่ลด ขอประเมินผลทุกวัน ซ้ำฝ่าฝืนจำคุก 2 ปี ปรับ 4 หมื่น. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52134560>.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และทัศนาก ทอภักดี. (2543). “รูปแบบการแสดงความรักของมารดาไทย และบุคลิกภาพของเด็กที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางอารมณ์และสังคม” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 75. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชุดา ครุฑเทิน. (2563). โควิด-19: ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ภัยคุกคามชาวโลกปี 2020. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/international-55217851>.
- สุจิตรา อุรัตนมณี. (2559). กรอบแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย. สืบค้นจาก http://www.elnurse.ssru.ac.th/sujitra_ur/pluginfile.php000000.

